

Lev Manović

METAMEDIJI

izbor tekstova

RESIZE

CSUB edicija VIR^{co}

→ → → Nova avangarda

→ → Počeo sam sa obećanjem da ću nove medije posmatrati u njihovom odnosu prema avangardi dvadesetih. Takođe sam primetio da se novi mediji ne uklapaju u tradicionalnu istoriju kulturne evolucije zato što se ona ne bavi novim formama. Nasuprot tome, avangarda dvadesetih je izumela čitav niz novih formalnih jezika koji su i danas u upotrebi. U skladu sa prethodno opisanom transformacijom avangardnih tehnika u softver, da li treba da zaključimo da jedina moguća pretenzija novih medija na avangardni status počiva u njihovoj vezi sa starom, modernističkom avangardom?

→ Odgovor je ne. Novi mediji uvode jednako revolucionaran skup komunikacijskih tehnika. Oni zaista reprezentuju novu avangardu i njihove inovacije su ne manje radikalne od novih formi dvadesetih. Ali, ako za tim inovacijama tragamo na formalnom planu, tom tradicionalnom području kulturne evolucije, tamo ih nećemo naći. Zato što je nova avangarda radikalno drugačija od stare:

→ 1. *Avangarda starih medija* dvadesetih pojavila se sa novim formama, novim oblicima reprezentovanja realnosti i novim načinima posmatranja sveta. *Avangarda novih medija* bavi se novim načinima pristupanja i manipulisanja informacijama. Njene tehnike su hipermediji, baze podataka, pretraživači, upoređivanje podataka, obrada slike, vizuelizacija, simulacija.

→ 2. Nova avangarda više se ne bavi posmatranjem i reprezentovanjem sveta na nov način, već novim načinima pristupanja i korišćenja prethodno akumuliranih medija. U tom pogledu, novi mediji su postmediji ili metamediji, pošto koriste stare medije kao svoj osnovni materijal.

→ Kao što ću ukratko pokazati, dve ključne karakteristike nove avangarde čvrsto su logički povezane. Počevši sa fotografijom, moderne medijske tehnologije čine mogućim proces

akumulacije medijskih zapisa realnosti. Modernizam (okvirno se misli na period između šezdesetih godina devetnaestog veka i šezdesetih godina dvadesetog veka, od Maneta do Warhola ili od Baudelairea do McLuhana), uključujući i avantgardu dvadesetih, odgovara tom periodu medijske akumulacije. Umetnici se bave reprezentacijom spoljašnjeg sveta; »posmatrajući« ga na što je moguće više različitih načina. U tome se pozicioniraju nasuprot »objektivnom«, »mehaničkom«, »dokumentarnom« viđenju i registrovanju sveta koje im omogućuju nove medijske tehnologije: fotografija, film, video i audio zapisi, itd. Ipak, oni i dalje učestvuju u istom projektu kao mediji — odražavajući spoljašnji svet. To što umetnici, nadmećući se sa medijskim mašinama, umeću svoju umetničku »subjektivnost« između sveta i medija za registrovanje, ne menja projekat. Nadrealisti udružuju uzorke realnosti u nelogične kombinacije; kubisti isecaju realnost na sitne komadiće; umetnici apstrakcije svode realnost na ono što je za njih geometrijska »esencija«; fotografi »Nove vizije« realnost prikazuju snimljenu iz neuobičajenih uglova — ali, uprkos ovim razlikama, oni su svi zaokupljeni istim projektom odražavanja sveta. Stoga ključni interes modernizma jeste pronalazak novih formi tj. pronalaženje različitih načina da se »humanizuje« i »objektivizuje« potpuno strana slika sveta koju nam pružaju medijske tehnologije.

→ U svojim čuvenim filmovima iz šezdesetih, Andy Warhol nam je pružio sate i sate nemontiranog filmskog zapisa realnosti, odbacujući svoju »umetničku subjektivnost« u korist medijske mašinske vizije. On se takođe usudio da ostale subjekte liši njihove subjektivnosti tako što ih je suočio sa okom nezainteresovane kamere u svojim *Ekranskim testovima*. Mladi istočnonemački slikar Gerhard Richter 1961. preselio se u Dizeldorf. Tamo je, umesto očekivanog izražavanja svoje nove slobode kroz slikanje »subjektivne« apstrakcije, počeo pedantno da preslikava novinske fotografije. Paralelno s tim, on

